

עלון מידע למאושפדים ובני משפחותיהם מחלקה פסיכוגריאטרית פעילה ה'

מאושפדים ובני משפחה יקרים,

צוות המחלקה הפסיכוגריאטרית הפעילה מאמין כי אחד התפקידים החשובים של הצוות המטפל הוא לספק למטופלים ולמשפחותיהם מידע זמין ועדכני בנוגע לתהליכים ולהתערבויות הצפויים למתאשפדים במחלקה. עלון מידע זה מיועד לתת לכם הסבר אודות המחלקה בכדי להקל את ההשתלבות וההתמצאות.

המחלקה הפסיכוגריאטרית הפעילה היא מסגרת אשפוזית יחידה בירושלים וסביבתה. המחלקה הפסיכוגריאטרית הפעילה, היא מחלקת קבלה למטופלים בגיל זקנה. במחלקה חדר מיון הפתוח 24 שעות, 7 ימים בשבוע. במחלקה צוות רב מקצועי המורכב מרופאים פסיכיאטרים, יועץ פנימאי, רופאה גריאטרית, יועץ נירולוגי, אחיות, עובדת סוציאלית, מרפאות בעיסוק, פסיכולוגית וכוחות עזר. המחלקה מעניקה טיפולים רב מקצועיים להפרעות נפשיות, ומתמחה בטיפול בהפרעות נפשיות והתנהגותיות אצל חולי אלצהיימר ודמנציות אחרות. המחלקה מתקבלים מטופלים לאבחון, טיפול ואיזון תרופתי. מערך הטיפול כולל את כל סוגי הטיפולים הביולוגיים המקובלים: תרופות חדשות לסוגיהן, נזעי חשמל וטיפול במגנטים. בנוסף קיימים טיפולים עם דגש על היבטים פסיכולוגיים, מגוון פעילויות פרטניות וקבוצתיות. המחלקה משקיעה מאמצים באבחון רמות תפקוד גופני וקוגניטיבי (תשושים, סיעודיים ותשושי נפש). ועוסקת בהכוונה והפניית המטופלים למסגרות מתאימות בהתאם להמלצותיה. המחלקה הפסיכוגריאטרית הפעילה מתמחה בפסיכיאטריה משפטית הכוללת חוות דעת לבתי משפט בתחום מינוי אפוטרופוסיות והסתכלויות משפטיות. המחלקה פועלת ועדה למניעת התעללות בקשיש ותחת אחריותה התערבות בחשד למקרי התעללות בקשישים.

צוות המחלקה מאחל החלמה מהירה

צוות המחלקה

ד"ר אירנה פינקלשטיין - מנהלת המחלקה, מומחית בפסיכיאטריה של המבוגר, פסיכוגריאטרית

ד"ר מאמון אבוטיר - רופא בכיר, מומחה בפסיכיאטריה של המבוגר, פסיכוגריאטר

ד"ר איגור מנוסוב - מתמחה בפסיכיאטריה, בוגר קורס טיפול נמרץ

ד"ר אנסטסיה דמיהובסקיה - רופאה מתמחה בפסיכיאטריה

ד"ר אירינה פוגרליק - רופאה בכירה, מומחית לגריאטריה ופסיכוגריאטריה

ד"ר מיכאל גלייזר - יועץ נירולוג, מומחה לנירולוגיה

גב' ליליה סנדלר - אחות אחראית מחלקה, אחות מוסמכת

גב' מוניקה ברוכים - עובדת סוציאלית בכירה, מרכזת תחום פסיכוגריאטריה

גב' רות בן אפרים - פסיכולוגית קלינית בכירה, מדריכה בפסיכותרפיה ופסיכודיאגנוסטיקה

ד"ר יהודית לוי - פסיכולוגית קלינית בכירה

גב' שרית וולפו - סגנית מנהלת שירותי הריפוי בעיסוק במרכז הירושלמי ומרכזת תחום פסיכוגריאטריה

גב' מרגלית חרמץ - מתמחה בפסיכולוגיה גרנטולוגית

גב' בטי דאוי - מזכירת מחלקה

סדר היום במחלקה

פעילות	שעות
השכמה והתארגנות + שתייה חמה	6:00-8:00
ארוחת בוקר + תרופות בוקר	8:00-8:30
ריפוי בעיסוק	9:00-10:00
ארוחת עשר	10:00-10:30
קבוצות שונות - ריפוי בעיסוק	10:30-11:30
ארוחת צהריים + חלוקת תרופות	12:00-12:30
מנוחת צהריים (בחדרים)	12:30-15:30
ארוחת ארבע	16:00-16:30
זמן פנוי - ביקורים, צפייה בטלוויזיה + פעילות פנאי, חוגי העשרה	16:30-18:00
ארוחת ערב + חלוקת תרופות	18:00-18:30
שינת לילה	20:00

מידע נוסף

לבוש הלבוש במחלקה הוא אישי ויש להביאו מהבית. קיימת אפשרות לכבס במחלקה. במקרה הצורך ניתן לקבל ביגוד מבית החולים.

כסף כספו של המטופל יופקד בגזברות, מטופל אשר ירצה להשתמש בכספו יפנה לאחראית המחלקה, או לעובדת הסוציאלית. בית החולים אינו אחראי לחפצי ערך, מסמכים, כספים וכדומה אשר נשארים ברשות המטופל במהלך האשפוז.

סיגריות לטובת בטיחות המטופלים, אין להשאיר סיגריות או מצתים בידי המטופלים, אלא להעביר ישירות לצוות. על המשפחה לדאוג לאספקה מותאמת של סיגריות.

רחצה יש לצייד את המטופל בציוד היגיינה אישי הכולל: שמפו, סבון, דאודורנט. הצוות הסיעודי מסייע ברחצה במידת הצורך, המטופלים מתקלחים לפחות 3 פעמים בשבוע.

טלפון ציבורי במחלקה נמצא טלפון ציבורי שמספרו 02-6517800.

טיפול תרופתי המטופל מקבל את תרופותיו מצוות המחלקה, לפי הוראות הרופא המטפל. אין להשאיר בידי המטופל תרופות, אלא להעבירן ישירות לצוות המחלקה.

ביקור במרפאות חוץ בדיקות ומפגשים עם רופאים מומחים מתקיימים במסגרת קופות החולים, מחוץ לבית החולים. נדרש סיוע מהמשפחה לליווי המטופל מחוץ לבית החולים חיצוניים ולהשגת הפניות.

יציאה מהמחלקה בכל יציאה מהמחלקה דרוש אישור ועדכון הצוות הרפואי.

הוראת אשפוז החלטה על הארכת האשפוז במקרים של אשפוז בהוראה של הפסיכיאטר המחוזי, מתקבלת בדיון בוועדה הפסיכיאטרית המחוזית. הוועדה כוללת שני רופאים פסיכיאטרים ומשפטן אחד ובכוחה בלבד לאשר הפסקה או הארכת אשפוז. למטופל יש זכות לערער על החלטות הוועדה והוא זכאי לקבל סיוע משפטי חנם מטעם המדינה אשר ייצג אותו במסגרת הוועדה.

שחרור מהמחלקה הצוות הרפואי והסוציאלי יתאם את מועד שחרור המטופל עם המשפחה בשיתוף מלא. בשחרור מקבל המטופל מכתב הכולל את סיכום האשפוז והטיפול התרופתי העדכני. בנוסף מקבל המטופל, תרופות לשלושה ימים. מרשמים להמשך טיפול מונפקים מהרופא המטפל בקופת החולים.

כדי לשמור על פרטיות המטופלים אין לצלם את המטופלים ואת המחלקה.

על מנת לשמור על ביטחון המטופלים, המשפחות והצוות, מופעלת בבית החולים מערכת טלוויזיה במעגל סגור.

שעות ביקור במחלקה

בוקר: 10:00-12:00

צהריים: 16:00-20:00

לקשר המשפחתי ולביקורים תפקיד מרכזי בתהליך הטיפול, ויש חשיבות לתמיכה המשפחתית במהלך השעות בבית החולים. עם זאת, יש להימנע מביקורים בשעות המנוחה והפעילות, בכדי לאפשר למטופלים לנוח.

טלפונים חשובים:

מרכזיית כפר שאול: 02-6551303

תחנת אחות: 02-6551303 שלוחה 2730, 2731

עו"ס המחלקה: 02-6551303 שלוחה 2737

פקס המחלקה: 02-6551405

עבודת הצוותים המקצועיים במחלקה

תפקידי הצוות הסיעודי

- מערך הסיעוד במחלקה פסיכוגריאטרית פעילה מרכז ומנהל את הטיפול בחולה, מרגע קבלתו למחלקה ועד לשחרור.
- הגישה לטיפול היא מתוך אמפתיה וכבוד לצרכיו הגופניים, הנפשיים, ורווחתו של המטופל. הצוות הסיעודי כולל אחים ואחיות מוסמכים, רובם בעלי הכשרה מתקדמת בתחום סיעוד הנפש, כמו כן, קיים מערך של כוחות עזר שאמונים על מענה לצרכים התפקודיים הבסיסיים של כל מטופל.
- מרגע הפנייה למחלקה צוות הסיעוד ידאג לדברים הבאים:
- קבלת מידע מפורט מהמטופל, משפחתו ומלוויו על הסיבה לפנייה למחלקה, תוך מעבר על הרשומות הרפואיות ולקיחת מדדים גופניים בסיסיים: לחץ דם, דופק, חום, רמת סוכר בדם, סטורציה, משקל וגובה.
  - המטופל ייבדק על ידי רופא פסיכיאטר שיחליט אם יש צורך באשפוז או לחילופין שחרור והמשך טיפול בקהילה.
  - במידה ויוחלט לאשפז את המטופל ומצבו הנפשי והגופני יאפשר זאת, יעבור המטופל סיור במחלקה כדי להכיר את סביבת האשפוז ולהוריד במעט את המתח וחוסר הוודאות ביחס לאשפוז. בסיור יוצג חדר היום, הסלון של המחלקה בו ניתן לצפות בטלוויזיה או לגלוש במחשב. תוצג חצר המחלקה והמתקנים המיוחדים שהותאמו ליצירת גירוי חושי ופעילות גופנית מתאימה למטופלים.
  - במהלך הסיור במחלקה יוצג בפני המטופל החדר בו ישהה במהלך האשפוז, המיטה והארונית הצמודה המאפשרת אחסון חפצים אישיים, המקלחת, חדר השירותים ופעמון מצוקה הנמצא בצמוד למיטה.
  - הצוות הסיעודי אחראי על מתן עזרה בפעילויות התפקוד הבסיסיות הכוללות: אכילה ושתייה, רחצה, הלבשה, הנעלה וניידות. כמו כן הצוות הסיעודי אחראי על ארגון, מתן, רישום והדרכה לגבי הטיפול התרופתי.
  - הצוות הסיעודי מעביר קבוצות שבועיות בנושאים שונים המעשירים את הידע ומוסיפים עניין לשגרת היום במחלקה. הקבוצות עוסקות בנושאים כמו: אקטואליה, פעילות גופנית, שימור בריאות, מניעת נפילות וכאבים, טיפול תרופתי, מוזיקה, קלפים טיפוליים ועוד.
  - לכל מטופל יש מטפל אישי (CASE MANAGEMENT) מהצוות הסיעודי. המטפל יוצר קשר אישי עם המטופל, משוחח אתו, מנסה להבין את הקשיים של המטופל ואת הצרכים שלו. על פי נתונים אלו האח או האחיות בונים תכנית טיפול אישית המוצגת אחת לשבוע בפני הצוות הרב מקצועי.

8. המטופלים במחלקה מקבלים שירותים נוספים במהלך היום כדי להעשיר את זמנם ולקדם את בריאותם לעבר עצמאות ושחרור עתידי כמו: קבוצות פסיכותרפיה ופסיכודרמה, קבוצות ריפוי בעיסוק וריפוי בתנועה ושירות סוציאלי צמוד.

השירות הסוציאלי

השירות לעבודה סוציאלית הוא נדבך חשוב ממערך הטיפול הניתן למאושפזים ולבני משפחותיהם. העובדת הסוציאלית עוסקת במתן הערכה, יעוץ וטיפול לחולים הזקוקים לסיוע בהתמודדות עם המחלה והשלכותיה. עו"ס המחלקה אחראית על הטיפול הסוציאלי בכל המאושפזים במחלקה. עו"ס המחלקה מהווה חלק בלתי נפרד מהטיפול הכוללני ואחראית למלא תחומי טיפול מגוונים המשלימים את עבודת הצוות. השרות הסוציאלי מתערב במצבי לחץ ומשבר, מסייע בהכנות לקראת שחרור כולל עזרה במיצוי זכויות, עוסק בטיפול ומניעת אלימות במשפחה. בנוסף השירות לעבודה סוציאלית פועל לחיזוק הרצף הטיפולי בין בית החולים לקהילה, תוך יצירת קשר עם הגורמים המתאימים בקהילה, והכוונת המטופל ומשפחתו למימוש המשאבים העומדים לרשותו בקהילה. מטרת השרות הסוציאלי היא דאגה לרווחת המטופל כשמוקד הטיפול הוא בניית תכניות טיפול ושחרור כוללניות המתאימות לצרכי המטופל, תוך שיתוף מקסימלי של המשפחה והשירותים המלווים בקהילה. לעו"ס המחלקה תפקידים רבים החל מהשתתפות בתהליך הקבלה לאשפוז (האינטק) תוך דגש על איסוף אינפורמציה מקיפה הקשורה לרקע המשפחתי, רפואי, תעסוקתי - כלכלי, חברתי ומשפטי. בנוסף העו"ס אחראית על טיפול וליווי רגשי של המטופל ובני משפחתו במהלך השהות בב"ח. הליווי כולל התערבות טיפולית תומכת במטופל ו/או בני משפחתו עם דגש רב על הדרכה והכוונת המשפחה להמשך התמודדות עם הקשיים באשפוז ולאחר השחרור, התייעצות בכל הנוגע להיבטים הסוציאליים של הטיפול ומתן מענה לצרכים שונים כולל אינפורמציה בכל התחומים הרלוונטיים. עו"ס המחלקה אחראית על עזרה למשפחה בהפעלת חוק הסיעוד, מינוי אפוטרופוסיות, השמה מוסדית בבתי אבות, עזרה בסידור עובדים זרים או מטפלי בית דרך המוסד לביטוח לאומי ועוד.

שירותי הריפוי בעיסוק

ההתערבות הטיפולית ברפוי בעיסוק במחלקות הפסיכו-גריאטריות מתמקדת בקידום יכולתם של המטופלים להיות מעורבים בעיסוקים בתוך סביבת האשפוז ובפיתוח כישורים ומיומנות לביצוע עיסוקים נורמטיביים של האדם המבוגר, בסביבת חייו לאחר השחרור. תכנית ההתערבות מבוססת על תהליך הערכה מקיף ומותאמת למצבו הנפשי, רצונותיו, יכולותיו והקשרי חייו של כל מטופל ומטופל, עיקרה עידוד לעצמאות תפקודית ושיפור איכות החיים. תהליך ההערכה: תחילתו של התהליך בראיון אישי המתייחס להבנת הפרופיל העיסוקי של האדם בהתאם לניסיונו, סדרי העדיפויות שמציב, בחירותיו והקשרי חייו. בהמשך, מורחבת ההערכה לניתוח הגורמים המגבילים והמאפשרים (מוטוריים, קוגניטיביים, תפיסתיים וחברתיים) את תפקודו של האדם במגוון עיסוקי היומיום. שלב ההערכה כולל תצפיות קליניות, מילוי שאלונים וביצוע אבחונים סטנדרטיים שונים המותאמים לגיל המבוגר. תהליך ההתערבות: ההתערבות הטיפולית ברפוי בעיסוק כוללת מגוון רחב של פעילויות במספר תחומים מרכזיים: פעילות קוגניטיבית- נועדה לשמר יכולות מחשבתיות בתחומים של תפיסה, זיכרון, יכולות לשוניות, ארגון החשיבה, תכנון וכו'. שימור היכולות נעשית באמצעות פעילויות קוגניטיביות קבוצתיות בכלים של העשרה אינסטרומנטלית המבוססים על התיאוריה של פרופ' פוירשטיין, שימוש בתוכנות מתאימות במחשב, משחקי חשיבה, תרגילי חשיבה ודפי עבודה מגוונים. בנוסף קיימת התייחסות להתמצאות בזמן ובמרחב תוך שמירה על קשר עם הסביבה שמחוץ לבית החולים באמצעות עיתון יומי, לוח תאריכים ומועדים ודיון בנושאי אקטואליה. פעילות סנסו מוטורית- מטרתה לשמר תפקודים מוטוריים ותפיסתיים וחיזוק היכולת התנועתית והתחושתיות. כל זאת באמצעות השתתפות בפעילות בתנועה תוך שימוש במגוון

רחב של אביזרים כמו: מצנח, חישוקים, כדורים, קליעה למטרה ובשימוש בטיפולים בחדר לגרייה רב חושית "סנוזלן" הנמצא במחלקה. בהתאם למצב הרפואי, ניתן להתאמן בחדר הכושר של בית החולים המותאם לפעילות בדרגות קושי שונות ופועל בשעות הצהריים בהדרכת מדריך כושר מוסמך.

פעילות יצירתית- שימוש במגוון חומרי יצירה במסגרת קבוצתית או פרטנית. שימוש בסימבולים, ביטוי רגשי והתייחסות לאירועים משמעותיים המתקשרים לחיי המטופל, לעונות השנה, החגים ועוד. פעילות זאת מאפשרת הנאה מתהליך העשייה, אפשרות לתוצר מוגמר ושיפור הדימוי העצמי. בנוסף ישנה פעילות ענפה, הן פרטנית והן קבוצתית של סטודנטים בטיפול בהבעה כמו: טיפול באומנות, טיפול בתנועה, פסיכודרמה ביבליותרפיה גינון ועוד.

פעילות חברתית- כוללת מסיבות חג ואירועי תרבות לאורך השנה, שירה בציבור ובית קפה אחת לחודש.

צוות הרפואי בעיסוק מהווה חלק מהצוות הרב מקצועי של המחלקה ותורם בכל אחד משלבי הטיפול באמצעות הכלים המקצועיים הייחודיים לו.

השרות הפסיכולוגי

החשיבה הפסיכולוגית משתמשת בידע ובהבנה של ממדים שונים בנפשו של המטופל ושל אפיונים ייחודיים באישיותו לטובת העמקת ההבנה של המחלה או המשבר בהם הוא נתון ולמציאת כוונים טיפוליים ההולמים את אישיותו, מניעה ומטרותיה תוך שתוף המטופל בכל היבט בטפול בהתאם למצבו.

במסגרת השרות הפסיכולוגי במחלקה יש אפשרות לקבל טפול פסיכולוגי פרטני, טפול זוגי או משפחתי. בנוסף, במקרים בהם הדבר נחוץ, ובעיקר כאשר קיימות שאלות אבחנתיות, טיפוליות או שיקומיות, נעשה אבחון למצבו הריגשי והקוגניטיבי של המטופל.

הטפול נעשה תוך שקלול ההיבטים והמאפיינים הקשורים לגיל, ולהשפעת מצבו הגופני, התפקודי, המשפחתי והחברתי של המטופל על מצבו הרגשי. במסגרת הטיפול ניתן ליווי בסוגיות שונות הקשורות באשפוז, תוך התייחסות לחיי המטופל טרם האשפוז, וסוגיות עתידיות הקשורות בשחרורו מהמחלקה.

בשיתוף עם גורמים נוספים במחלקה וגורמים במשפחה ובקהילה נעשה ניסיון לתמוך במטופל לאורך האשפוז ולבנות עבורו מערך תומך רגשי, משפחתי, ושיקומי כהכנה לשחרור. במקביל לטיפול הפרטני, קיים דגש מיוחד על ההיבט המשפחתי מתוך הבנה כי הזקן ומשפחתו הם במקרים רבים יחידה אחת שאינה ניתנת להפרדה. במסגרת זאת נערכות בנוסף לטיפול הפרטני גם פגישות משפחתיות במטרה לברר את צרכי המטופל ומשאביו, לחזק את מערכת התמיכה הטבעית שלו, ולחשוב על כוונים לעתיד יחד עם הסביבה הקרובה לו. כמו כן, נערכות פגישות בצוות רב מקצועי להערכת מצב המטופל, התקדמותו וחשיבה על תכניות טיפוליות להמשך.

השרות הפסיכולוגי במחלקה מציע גם שרותי הדרכה בהיבטים הפסיכולוגיים של הזקנה לאנשי צוות בתחילת דרכם, ומערכת תמיכה וייעוץ לאנשי צוות לפי הצרכים המשתנים במחלק